

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

درخواست ارائه پیشنهاد پژوهشی (RFP)

عنوان

**طراحی نظام تخصیص منابع و ارائه نقشه راه تحقق این نظام بر مبنای رویکرد
اجتماعی و فرهنگی در فرایندهای برنامه‌ریزی مدیریت شهری**

کمیته مطالعات برنامه راهبردی و عملیاتی

دی ۱۳۹۴

بسمه تعالی

عنوان پروژه:

طراحی نظام تخصیص منابع و ارائه نقشه راه تحقق این نظام بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی در فرایندهای برنامه‌ریزی مدیریت شهری

۱- بیان و تشریح مسأله (حداکثر ۲۰۰ کلمه)

به طور معمول تخصیص منابع در هر سازمان و نهاد عمومی، دولتی و غیر دولتی با اهداف خاص و تحت تاثیر دیدگاه‌های اثباتی و هنجاری موضوعه صورت می‌گیرد. در رویکرد اجتماعی و فرهنگی، یکی از اهداف مهم برنامه‌ریزی شهری، سامان‌دهی و مطمح نظر قرار دادن ملاحظات فلسفه اجتماعی، زیست فرهنگی، اقتصاد سیاسی و سازمان‌دهی فضایی به زندگی اعضای جامعه شهری، با هدف ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان است. در ساحت برنامه‌ریزی، فقدان سازوکار تخصیص منابع بر اساس این رویکرد، یکی از چالش‌های مدل مدیریت شهری به سمت نهاد اصلی هماهنگ کننده زندگی شهری در تمام ابعاد آن است. به نظر می‌رسد ریشه ضعف / فقدان سازوکار تخصیص منابع، به سنت بودجه محوری فرایندهای برنامه‌ریزی شهرداری باز می‌گردد. کما اینکه علی‌رغم اولویت بخشی به موضوعات اجتماعی و فرهنگی در برنامه‌های دهه اخیر شهرداری و علی‌رغم اصرار مدیریت عالی شهر تهران بر تمرکززدایی، نظام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مدیریت شهری همچنان تمرکزگرا، بودجه‌محور و غیر واقف نسبت به نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهر و شهروندان است. نمود این مسئله را می‌توان در فرایندهای برنامه‌ریزی عملیاتی شهرداری نیز جستجو کرد. به طوری که اولویت‌ها عموماً بر مباحث کمی، خدماتی و عمرانی بوده و موضوعات اجتماعی و فرهنگی به حوزه‌های خاص مانند معاونت فرهنگی و اجتماعی محدود شده است. نتیجه اینکه در حال حاضر فرایندهای برنامه‌ریزی متمرکز و تخصیص منابع با محوریت بودجه، در تعارض با رویکرد اجتماعی و فرهنگی قرار گرفته‌اند. از این رو ضروری است تا نظام تخصیص منابع بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی و با محوریت ارتقاء کیفیت زندگی، حداکثر سازی رفاه اجتماعی همه شهروندان، عدالت و تمرکززدایی مورد اصلاح و بازبینی قرار گیرد.

۲-اهداف (حداکثر ۱۰۰ کلمه)

هدف کلی:

طراحی نظام تخصیص منابع بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی

ارائه نقشه راه برای اصلاح ساختار نظام تخصیص منابع شهرداری، تحت تاثیر رویکرد اجتماعی و فرهنگی

اهداف جزئی:

- دستیابی به کدهای اجتماعی و فرهنگی تمام حوزه‌های ماموریتی شهرداری
- استفاده از ظرفیت‌های تخصیص منابع برای گسترش رویکرد اجتماعی و فرهنگی در تمام حوزه‌های ماموریتی شهرداری
- تبیین تخصیص منابع و بیان نقش آن در پیشبرد رویکردهای اجتماعی و فرهنگی در تمام حوزه‌های ماموریتی شهرداری
- شناسایی چالش‌های نظام تخصیص منابع برای تسری رویکرد فرهنگی و اجتماعی

۳-پیشینه (حداکثر ۳۰۰ کلمه)

در زمینه رویکرد اجتماعی و فرهنگی شهرداری کتاب «شهرداری تهران به مثابه نهاد اجتماعی» نوشته عبدالهی (۱۳۹۰) یکی از منابع مهم به شمار می‌رود. پژوهش «برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک فرهنگی شهر تهران» که به سفارش اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران توسط ابراهیم حاجیانی (۱۳۹۱) صورت گرفته است نیز واجد اهمیت است.

در کنار این‌ها متن برنامه راهبردی شهرداری تهران (۱۳۹۲) نیز مبین تلاش مدیریت شهری برای تسری رویکرد اجتماعی و فرهنگی به تمام حوزه‌های ماموریتی است.

سعید انصاری فرد و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان "تخصیص بهینه منابع درآمدی بوسیله اجرای بودجه ریزی عملیاتی با رویکرد کارت امتیازی متوازن" به بررسی ارتباط بودجه ریزی و با برنامه ریزی استراتژیک و ارائه یک نقشه راه و استراتژی‌های اداره بودجه در راستای دستیابی به استقرار بودجه ریزی عملیاتی پرداخته است.

محمود محمودی و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان "بررسی عوامل مربوط به درآمدهای پایدار شهرداری تهران و اولویت بندی آنها"، به ارائه مدلی از عوامل مربوط به درآمدهای پایدار شهرداری تهران پرداخته اند.

۴- قلمرو سازمانی، محدوده مکانی و زمانی (حداکثر ۵۰ کلمه)

قلمرو سازمانی این پژوهش مجموعه مدیریت شهری اعم از شورای شهر، شهرداری تهران و سازمان های تابعه است و در سال ۱۳۹۴ انجام می شود. برای آمار و اطلاعات مورد نیاز نیز از آخرین آمار در دسترس منتهی به سال ۱۳۹۴ استفاده می شود.

۵- رئوس شرح خدمات

مراحل	عنوان مرحله	عناوین تفصیلی فعالیت‌های هر مرحله	خروجی‌های هر مرحله
مرحله اول	مقدمات و کلیات	۱. بیان جایگاه تخصیص منابع در فرایند پیشبرد رویکردهای موضوعه سازمان	تدقیق نقشه اجرایی پژوهش
		۲. تبیین و تشریح ماهیت و اهداف رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری	
		۳. طرح و بسط مسئله تخصیص منابع در مدیریت شهری بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی	
		۴. بیان ضرورت انجام پژوهش	
		۵. تشریح و تدقیق اهداف پژوهش	
مرحله دوم	مطالعات نظری و تجربی	۱. تعریف نظری مفاهیم اصلی پژوهش در دو گروه الف. مفاهیم مربوط به رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری و ب. مفاهیم مربوط به نظام تخصیص منابع و فرایند برنامه‌ریزی شهری	طراحی مدل نظری تحقیق
		۲. مرور رویکردهای نظری تخصیص منابع با تاکید بر برنامه ریزی در نهادهای اجتماعی و فرهنگی	
		۳. مرور سازوکار تخصیص منابع در مدیریت شهری کلان شهرهای منتخب دنیا	
		۴. مرور سازوکار تخصیص منابع در مدیریت شهری کلان شهرهای ایران	
		۵. بررسی تفصیلی انواع رویکردهای تخصیص منابع در مدیریت شهری تهران از گذشته تا کنون	
		۶. بررسی جایگاه رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری در هر یک از رویکردهای نظری مورد بررسی	
		۷. انتخاب رویکرد نظری نظام تخصیص منابع مناسب با رویکرد اجتماعی و فرهنگی کنونی مدیریت شهری تهران	

مراحل	عنوان مرحله	عناوین تفصیلی فعالیت‌های هر مرحله	خروجی‌های هر مرحله
		۸. طراحی مدل نظری نظام تخصیص منابع بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری تهران	
مرحله سوم	روش شناسی	۱. تصریح الزامات و ملاحظات روش‌شناختی پژوهش	تصریح و تدقیق روش شناختی پژوهش
		۲. تشریح روش انجام پژوهش در هر مرحله	
		۳. بیان شیوه انجام مثلث‌بندی (استفاده هم زمان از چند روش قابل دفاع) برای به حداکثر رساند اعتبار و پایایی نتایج	
		۴. روش استخراج نظرات خبرگان	
		۵. تشریح توابع و مدل‌های مورد استفاده در طراحی نظام تخصیص و نقشه راه	
مرحله چهارم	ارزیابی، تحلیل و نتیجه‌گیری	۱. دریافت قضاوت خبرگان (کارشناسان و مدیران شهری و صاحب‌نظران دانشگاهی) در مورد مدل نظری تحقیق	ارزیابی و تحلیل وضعیت نظام تخصیص منابع مدیریت شهری تهران در مواجهه با مدل نظری تحقیق با هدف تحقق این مدل در فرایندهای برنامه‌ریزی مدیریت شهری
		۲. بازخوانی اسناد بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت شهرداری تهران بر مبنای مدل نظری تحقیق	
		۳. بازخوانی آئین‌نامه‌ها و دستورعمل‌های اجرایی شهرداری تهران بویژه در حوزه تخصیص منابع و برنامه‌ریزی شهری بر مبنای مدل نظری تحقیق	
		۴. استخراج کدهای اجتماعی و فرهنگی تمام حوزه‌های ماموریتی شهرداری تهران و مواجهه تطبیقی آن با مدل نظری تحقیق	
		۵. شناسایی و تحلیل چالش‌ها و امکانات نظام تخصیص منابع در فرایندهای کنونی برنامه‌ریزی مدیریت شهری تهران بر مبنای مدل نظری تحقیق	
مرحله پنجم	تبیین نتایج، جمع‌بندی و ارائه نقشه راه	۱. مرور اجمالی نتایج پژوهش	ارائه نظام تخصیص منابع و نقشه تحقق آن بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری
		۲. ارائه شاخص‌ها، توابع و مدل نهایی نظام تخصیص منابع مبتنی بر رویکرد فرهنگی و اجتماعی در فرایندهای برنامه‌ریزی مدیریت شهری	
		۳. ارائه نقشه راه اصلاح و تحقق نظام تخصیص منابع بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی در فرایندهای برنامه‌ریزی مدیریت شهری	

۶- خروجی‌های مورد انتظار و کاربست (حداکثر ۱۰۰ کلمه)

مهمترین خروجی این پژوهش ارائه نقشه راه برای اصلاح ساختار نظام تخصیص منابع شهرداری، تحت تاثیر رویکرد اجتماعی و فرهنگی است.

- شناسایی چالش‌های نظام تخصیص منابع برای تسری رویکرد توسعه اجتماعی
- شناسایی و دستیابی به کدهای اجتماعی و فرهنگی تمام حوزه‌های ماموریتی شهرداری
- بررسی تجارب سایر کشورها در خصوص تخصیص منابع برای تسری رویکرد توسعه اجتماعی
- مدل بهینه تخصیص منابع در چارچوب مدل تسری رویکرد فرهنگی و اجتماعی
- نقشه راه تحقق نظام تخصیص منابع بر مبنای رویکرد اجتماعی و فرهنگی

۷- مراحل و مدت زمان انجام پروژه

مرحله	مدت زمان انجام مرحله (ماه)	وزن هر مرحله نسبت به کل پروژه (درصد)
مرحله اول: مقدمات و کلیات	۱,۵ ماه	۱۵ درصد
مرحله دوم: مطالعات نظری و تجربی	۲ ماه	۲۰ درصد
مرحله سوم: روش شناسی	۲,۵ ماه	۲۵ درصد
مرحله چهارم: ارزیابی، تحلیل و نتیجه‌گیری	۲ ماه	۲۵ درصد
مرحله پنجم: تبیین نتایج، جمع‌بندی و ارائه نقشه راه	۱ ماه	۱۵ درصد
مجموع	۹	۱۰۰

۸- حداقل تخصص‌ها و تجربیات مورد انتظار (حداکثر ۱۰۰ کلمه)

ردیف	مدرک تحصیلی	تخصص	تعداد	مسئولیت در پروژه
۱	دکتری	علوم اجتماعی (توسعه یا برنامه ریزی رفاه اجتماعی یا مدیریت فرهنگی)	۱	مدیر
۲	دکتری	اقتصاد (اقتصاد بخش عمومی یا اقتصاد مالی یا اقتصاد سنجی)	۱	مشاور
۳	کارشناسی ارشد	علوم اجتماعی	۲	همکار
۴	کارشناسی ارشد	اقتصاد توسعه	1	همکار
۵	کارشناسی ارشد	مدیریت شهری	۱	همکار
6	کارشناسی ارشد	برنامه ریزی شهری	1	همکار

۹- جمع کل هزینه‌ها

قیمت برآوردشده برای انجام این پروژه، ۹۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال (معادل ۹۰/۰۰۰/۰۰۰ میلیون تومان) می‌باشد که به تفکیک هر مرحله براساس شرح خدمات تفصیلی در جدول زیر تدقیق گردیده است.

۱۰- اسناد و مدارک پیشنهادی جهت استفاده در تنظیم پروپوزال

اسناد و مدارک پیشنهادی جهت استفاده در تنظیم پروپوزال در قالب حداکثر ۱۰ عنوان اصلی ارائه می‌گردد و تهیه فهرست سایر اسناد مرتبط بر عهده پیشنهاددهندگان می‌باشد.

أ. سند چشم‌انداز تهران

ب. برنامه راهبردی شهرداری تهران با محوریت توسعه اجتماعی (۱۳۹۲)

ت. برنامه عملیاتی شهرداری تهران ۱۳۹۷ - ۱۳۹۳